

Motion till riksdagen 2008/09:Sf343

av Kalle Larsson m.fl. (v)

Förbättrat flyktingmottagande

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	4
4	Asyltiden	4
4.1	Korta handläggningstiderna	5
4.2	Rätten att arbeta under asyltiden	5
4.3	Introduktion och svenskundervisning från första dagen.....	6
4.4	Höjd dagersättning för asylsökande	7
4.5	Rätten till eget boende.....	7
4.6	Asylsökande barns skolgång	9
4.7	Rätt till vård på lika villkor	9
5	Kommunernas flyktingmottagande	10
5.1	Dagens utformning av flyktingmottagandet.....	11
5.2	Behov av ett förändrat system.....	12
5.3	Bindande lagstiftning om flyktingmottagande	13
5.4	Preciserade krav om flyktingmottagande av hög kvalitet.....	13
5.5	Introduktionslag om rätt till ersättning och obligatoriskt deltagande	14
5.6	Höjd ersättning för flyktingmottagandet	15
5.7	Anhöriginvandrares rätt till introduktion	16
5.8	Uppmuntra kommunsamverkan för helhetslösningar.....	16
5.9	Tidig arbetsmarknadsinriktning	17
5.10	Kvalitetssatsning på sfi	17
5.11	Rehabilitering en del av introduktionen	18
5.12	Mottagandet av ensamkommande barn	19

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Migrationsverket i regleringsbrevet bör ges i uppdrag att informera om möjligheterna till undantag från krav på arbetstillstånd i samband med att ansökan om uppehållstillstånd inlämnas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i målbeskrivningen angående mottagandet av flyktingar bör ange att introduktionsinsatser ska påbörjas dag ett och inte avbrytas förrän ärendet är avgjort i alla instanser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra kommunernas ansvar för att skapa fritidsverksamhet för asylsökande som lever på förläggningar och i eget boende.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till en ändring av förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om återställande av bostadsersättningen vid eget boende i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till hur regler för bostadsbidrag för asylsökande bör utformas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att komma till rätta med trångboddhet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att införa skolplikt även för asylsökande barn.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i samarbete med Socialstyrelsen bör utforma riktlinjer angående möjligheter för asylsökande att erhålla hälso- och sjukvård inom ramen för befintligt hälso- och sjukvårdssystem.
10. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om omfattande sjuk- och tandvård för asylsökande och papperslösa.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en informations-satsning om landstingens skyldigheter att tillhandahålla hälsoundersökningar för asylsökande m.fl.
12. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning om att alla kommuner ska vara skyldiga att ordna vidarebosättning för nyanlända flyktingar i enlighet med vad som anförs i motionen.¹
13. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till förordning som preciserar vilka åtaganden som i praktiken följer på en lagstiftning av kommunernas skyldigheter i flyktingmottagandet i enlighet med vad som anförs i motionen.¹
14. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om utformning av särskild introduktionslag i enlighet med vad som anförs i motionen.¹

Fel! Okänt namn på

15. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om ändring av förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.¹
16. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om ändring av 3 § fjärde stycket i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. i enlighet med vad som anförs i motionen om anhöriginvandring.¹
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en vägledning tas fram angående kommunsamverkan som ett verktyg för att underlätta nyanländas arbetsmarknadsetablering.¹
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Glesbygdsverket i uppdrag att uppmuntra människor att bosätta sig i hela landet samt att Migrationsverket ska uppmuntra och erbjuda möjligheter för människor att söka alternativa bostadsorter.
19. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om hur ett förtydligt ansvar för Arbetsförmedlingen och kommunernas arbetsmarknadsenheter när det gäller nyanländas etablering bör utformas.¹
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetshöjning av sfi.²
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdrag till Socialstyrelsen att sprida den kunskap som finns i fråga om tortyr- och traumaskador till primärvård, socialtjänst, barnavård och psykiatri.³
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rehabilitering ska vara en uttrycklig del av individens introduktionsplan och att rätten till rehabilitering ska skrivas in i den särskilda introduktionslagen.¹
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla kommuner ska vara skyldiga att ha beredskap för att ta emot ensamkommande barn.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn som blir myndigt innan ansökan om uppehållstillstånd slutgiltigt prövats inte bör flyttas från kommunalt ungdomsboende till ett anläggningsboende för vuxna eller till eget boende.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handläggningen av ärenden som rör ensamkommande barn.

¹ Yrkandena 12–17, 19 och 22 hänvisade till AU.

² Yrkande 20 hänvisat till UbU.

³ Yrkande 21 hänvisat till SoU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Svensk flyktingpolitik har sedan 1990-talet hårdnat väsentligt och rättssäkerheten för asylsökande har försämrats i samma takt. Vi utvecklar vår syn på hur svensk flyktingpolitik i grunden måste omprövas i vår särskilda motion om Flykting- och immigrationspolitiken (2008/09: Sf331). I det följande vill vi istället rikta fokus på den del som rör det svenska mottagandet av flyktingar och på ansvarsfördelningen mellan olika aktörer.

Det är oundvikligt att sätta in frågan om flyktingmottagande i det sammanhang som rör rasism och främlingsfientlighet. När främlingsfientliga strömningar breder ut sig i samhället är det ofta flyktingar och invandrare som får klä skott för människors oro och bära ansvaret för försämringar i välfärden, bostadsbrist och arbetslöshet. Risken är då stor att etablerade politiska partier börjar befästa utgångspunkten att det skulle vara flyktingarna som är problemet. Det ständiga misstänkliggörandet av flyktingar och invandrare tjänar ett politiskt syfte. Exempelvis ger förslag om försörjningsansvar vid anhöriginvandring och tvångsflyttning av nyanlända flyktingar intryck av att människor som invandrat egentligen inte är intresserade av att skaffa sig ordentliga jobb och bostäder utan att vi mer eller mindre tvingar dem.

När inskränkningar i flyktingmottagandet har genomförts, har det inte sällan funnits en underliggande argumentation om att det kan hjälpa till att stoppa upp främlingsfientliga strömningar. Vänsterpartiet menar att detta är en mycket farlig strategi. Politikens ansvar är att aldrig sätta utsatta grupper mot varandra. Kostnaderna för att människor, invandrade som svenskfödda, är arbetslösa och av andra skäl är i behov av socialförsäkringssystemen botas inte genom att begränsa flyktingmottagandet, utan genom att föra en annan ekonomisk politik. Det handlar inte om antingen flyktingmottagande eller satsningar på skola, äldreomsorg och sjukvård. Vi har råd och är skyldiga att utveckla välfärden för alla som bor i Sverige, och vi är skyldiga att fullfölja våra internationella åtaganden om flyktingars rättigheter.

Ett värdigt och positivt mottagande är avgörande för att möjliggöra tillhörighet i ett nytt land och för att alla mäns, kvinnors och barns ovillkorliga rättighet att, i enlighet med internationella konventioner, söka och finna en fristad i Sverige ska garanteras.

Vänsterpartiets utgångspunkt är att all kraft ska inriktas på att ge asylsökande och nyanlända flyktingar ett bra bemötande och en god introduktion av hög kvalitet. Dessa insatser ska bygga på rätten och möjligheten till lika villkor som den som tidigare är bosatt i Sverige och fokusera på den enskildes initiativkraft och förmåga.

4 Asyltiden

I och med den nya instans- och processordning som infördes 1 april 2006, då Utlänningsnämnden lades ner och överprövningen i asylärendena flyttades

över till de allmänna förvaltningsdomstolarna, togs ett viktigt steg mot en ökad rättssäkerhet i asylprocessen. Många allvarliga problem kvarstår emellertid både i asylprövningssystemet och i den process som tar vid när denna avslutats. Den nedbrytande väntan som fortfarande i dag råder under asyltiden innebär att många asylsökande lever fastlåsta i avskurenhet och passivitet, vilket i sig försämrar möjligheterna inför det fortsatta livet i Sverige.

4.1 Korta handläggningstiderna

Handläggningstiderna för ärenden om uppehållstillstånd har varit ett stort problem under de senaste 30 åren. Att människor låses fast i den ovissa väntan som asylprocessen innebär är förödande för förutsättningarna för det fortsatta livet i Sverige efter det att uppehållstillstånd beviljats. Det har gjorts återkommande lagändringar och vidtagits åtgärder för att försöka komma till rätta med problemen, men utan att några förbättringar hittills åstadkommits. De längsta godtagbara handläggningstider som regleringsbrevet föreskriver har dessvärre ingen som helst påverkan på verkligheten. Därför vill Vänsterpartiet att en borte gräns på 18 månader ska införas i asylprocessen. Vi preciserar detta krav i vår motion om Flykting- och immigrationspolitiken (2008/09: Sf331).

4.2 Rätten att arbeta under asyltiden

Enligt en bestämmelse i utlänningsförordningen (4 kap. 3 a § Utf) har Migrationsverket möjlighet att bevilja asylsökande undantag från kravet på arbetstillstånd. Denna bestämmelse har tillkommit för att bereda i första hand asylsökande möjlighet till meningsfull sysselsättning under väntetiden i Sverige. Denna rättighet har efter krav från Vänsterpartiet utvidgats för personer som har fått ett avvisningsbeslut som inte kunnat verkställas på grund av omständigheter i deras hemländer. Vi menar att Migrationsverket i betydligt högre utsträckning än i dag bör använda sig av denna möjlighet att bevilja asylsökande undantag från kravet på arbetstillstånd. Enligt vår mening bör Migrationsverket vara skyldigt att informera den asylsökande om denna möjlighet redan när ansökan om uppehållstillstånd inlämnas.

Enligt det förslag som regeringen nyligen lämnat om nya regler för uto-meuropeisk arbetskraftsinvandring kommer möjligheten att arbeta under asyltiden att begränsas. Asylsökande som saknar identitetshandlingar eller som inte medverkar till att klargöra sin identitet, ska enligt förslaget inte längre kunna undantas från kravet på arbetstillstånd. Orsaken sägs vara att den ordning som gäller i dag innebär en stor arbetsbörda för Migrationsverket som man härigenom avser underlätta.

Vänsterpartiet avvisar detta förslag och menar tvärtom att möjligheterna att arbeta under asyltiden måste stärkas jämfört med i dag. Rätten att arbeta ska vara regel snarare än undantag. Detta är viktigt inte minst ur integrationspolitiskt perspektiv för att stärka flyktingars möjligheter på arbetsmarknaden och fortsatta liv i Sverige. Även asylsökande ska omfattas av kollektivavtal och

Fel! Okänt namn på

övriga trygghetssystem på den reguljära arbetsmarknaden. Därför bör Migrationsverket i sitt regleringsbrev ges i uppdrag att informera om möjligheterna till undantag från krav på arbetstillstånd i samband med att ansökan om uppehållstillstånd inlämnas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.3 Introduktion och svenskundervisning från första dagen

Enligt de mål som satts upp för mottagandet under asyltiden ska svenskundervisning erbjudas och arbete och praktik särskilt uppmuntras. Målsättningen är att Migrationsverket ska erbjuda alla vuxna sökande mellan 18 och 64 år, som inte har ett lagakraftvunnet beslut, att delta i s.k. organiserad sysselsättning. För sökande som inte har fått beslut eller som väntar på svar på ett överklagat beslut erbjuder Migrationsverket svenskundervisning som följer kursplanen för svenska för invandrare (sfi). Målet är att alla sökande ska erbjudas 15 timmars undervisning i veckan fördelat på tre undervisningstimmar per dag, fem dagar i veckan.

I dag finns dock omfattande problem med den organiserade sysselsättning som Migrationsverket svarar för. Denna bedrivs ofta med en alltför låg ambitionsnivå. Endast cirka 38 procent av de asylsökande deltar i verksamheten. Flera tidigare utredningar har pekat på de brister som finns jämfört med de syften som angetts för verksamheten. Ett av dessa syften är att förbereda den asylsökande för ett liv i Sverige, det vill säga att förbereda integrationen när uppehållstillståndet väl beviljats. Det finns mycket som tyder på att återvändandeperspektivet tagit över under hela mottagandet och att en allt mindre andel av de asylsökande får tillgång till språkundervisning under asyltiden. Exempelvis är situationen i Stockholm sådan att väntetiden för att påbörja svenskundervisning är sex månader. Dessutom avbryts svenskundervisningen om Migrationsverket beslutar om avslag.

Enligt Vänsterpartiet är detta mycket problematiskt. Det är viktigt att den organiserade sysselsättningen håller hög kvalitet, inte minst med tanke på att Migrationsverket har rätt att sätta ned dagersättningen för asylsökande som inte deltar i verksamheten. Kunskap är aldrig tung att bära och det finns därför bara vinster i att bemöta den asylsökande som om han eller hon kommer att stanna för att därför vinna tid i den senare integrationsprocessen. Vi menar att svenskundervisning och andra introduktionsinsatser ska starta omedelbart när asylsökande kommer till Sverige, och den ska inte avbrytas förrän ett asylärende är prövat i alla instanser. Samtidigt ska betyg och reell kompetens valideras och nödvändig kompletterande utbildning ges utan dröjsmål för att möjliggöra för arbete. Regeringen bör i målbeskrivningen angående mottagandet av flyktingar ange att introduktionsinsatser ska påbörjas dag ett och inte avbrytas förrän ärendet är avgjort i alla instanser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Kommunerna har ansvar för att skapa en meningsfull tillvaro för alla invånare. Detta gäller även de asylsökande som finns i eget boende. Centralt för

en lyckad integration är att asylsökande ska ha kännedom om och känna samhörighet med det svenska samhället. I dag finns mycket små resurser utanför mottagningsenheterna som stimulerar en sådan process och som möjliggör för asylsökande att komma i kontakt med andra människor och med det omgivande samhället. Det är därför mycket viktigt att stärka kommunernas ansvar för att skapa fritidsverksamhet både för de barn, unga och vuxna asylsökande som lever på förläggningar och för dem som har eget boende. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.4 Höjd dag ersättning för asylsökande

Dag ersättningen till asylsökande regleras i förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. I enlighet med dessa bestämmelser utbetalas för ensamstående 71 kronor per person inklusive egen mathushållning och för sammanboende vuxna 61 kronor per person. Ersättningen för barn varierar mellan 37 och 50 kronor beroende på barnets ålder. För denna summa ska den asylsökande kunna betala för uppehälle, mediciner, läkarbesök, kläder osv. Ersättningsnivån har inte ändrats sedan 1994.

Vänsterpartiet menar att denna ordning är ovärdig. Dag ersättningen till asylsökande ligger redan långt under möjligheten till skälig levnadsstandard och ersättningen riskerar att urholkas ytterligare. Vänsterpartiet föreslår därför att dag ersättningen till asylsökande ska höjas med 30 kronor per dag. Vi föreslår också att dag ersättningen ska värdesäkras i förhållande till prisutvecklingen genom att den knyts till konsumentprisindex (KPI). I vår budgetmotion för utgiftsområde 8 anvisar vi 400 miljoner kronor för denna reform. Mot denna bakgrund bör regeringen återkomma med förslag på en sådan ändring av förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. Detta bör riksdagen begära.

4.5 Rätten till eget boende

Asylsökandes rätt till så kallat eget boende (Ebo) infördes 1994 för att stimulera boende utanför Migrationsverkets anläggningsboende. Dessförinnan ordnade endast mellan 5 och 10 procent av de asylsökande sin bostad på egen hand. Samtidigt som Ebo systemet successivt har utvidgats har Migrationsverket genomfört omfattande nedskärningar vad gäller antalet mottagningsplatser på förläggning. I dagsläget bor cirka 55 procent av de asylsökande i Ebo.

Frågan om Ebo är mycket omtvistad i den svenska debatten. År 2005 drog den dåvarande socialdemokratiska regeringen in det redan tidigare mycket låga bostadsbidraget till asylsökande som väljer Ebo, för att hänvisa asylsökande till anläggningsboende. Bakgrunden var att bl.a. kommunpolitiker i de tre storstadsregionerna ställt detta krav som ett led i begränsandet av flyktinginflyttningen i dessa kommuner. Syftet var att pressa de asylsökande att välja bort möjligheten till eget boende. Eborättigheten för asylsökande sägs nämligen ofta vara en av huvudorsakerna till att flyktingmottagandet i Sverige är så ojämnt fördelat eftersom den innebär att asylsökande som kommer ensamma

Fel! Okänt namn på

ofta väljer att bo nära människor de känner till under asyltiden, och att de därefter tenderar att stanna kvar i kommunen efter att eventuellt uppehållstillstånd beviljas. Risker för trångboddhet och dåliga boendevillkor brukar ofta lyftas fram.

Slopandet av bostadsersättningen har emellertid inte minskat antalet asylsökande som väljer denna boendeform. Däremot har det inneburit att dessa ofta redan mycket fattiga människor blivit ännu fattigare och ännu mer beroende av att anhöriga eller andra landsmän tar emot dem som inneboende utan att ta ut hyra. Dessutom är villkoren på Migrationsverkets anläggningar ofta allvarligt undermåliga och knappast bättre ur trångboddhetssynpunkt. De asylsökande som i dag väntar på besked får inte någon bättre social situation på en flyktingförläggning.

Avvecklingen av Ebo har inte löst, och kommer inte att lösa, de problem som finns i storstadsregionerna med exempelvis segregation och trångboddhet. Ungefär hälften av dem som söker asyl ordnar sin bostad själva, och många har av naturliga skäl sökt sig till bostadsorter där det finns en rimlig chans att få arbete, och där släktingar eller bekanta kunnat ordna bostad. Bostadsbristen i storstäderna, som skapat trångboddhet inte bara för asylsökande, har förvärrats av den kraftiga minskningen av bostadsbyggandet och av den nedskärnings- och privatiseringspolitik som förts under lång tid.

En begränsning av rätten att välja boendeplats ligger helt i linje med det hårda klimatet i svensk flyktingpolitik. Vänsterpartiet menar att det är helt andra insatser som måste tillskapas än att kringskära asylsökandes rättigheter att välja var de ska bosätta sig under asyltiden. Sociala problem minskar inte för att man lyfter ut en grupp från ett bostadsområde. Vänsterpartiet värnar de asylsökandes rätt att själv välja bostadsort. Vi vill också stärka de redan små ekonomiska förutsättningarna för asylsökande att själva svara för sina boendekostnader vid val att bo i eget boende. Detta så att möjligheten att faktiskt svara för sina egna hyreskostnader ska finnas. I vår budgetmotion för utgiftsområde 8 anvisar vi 100 miljoner kronor för att återinföra bostadsersättningen vid eget boende med en ersättningsnivå på 500 kronor i månaden för ensamstående och 1 000 kronor för familjer. Regeringen bör därför återkomma med förslag om återställande av bostadsersättningen vid eget boende enligt vad som ovan angivits. Detta bör riksdagen begära.

För att stärka asylsökandes ekonomiska förutsättningar att själva svara för sina boendekostnader bör ett vanligt bostadsbidrag införas som även ska kunna erhållas vid boende i andra hand eller som inneboende. Regeringen bör därför återkomma med förslag till hur regler för bostadsbidrag för asylsökande bör utformas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill i sammanhanget också understryka att alla barn som bor i en kommun har rätt till en boendesituation som ger tillräckligt utrymme och möjlighet till integritet. Enligt barnkonventionen ska de rättigheter som anges i konventionen tillfalla alla barn oavsett barnets ställning i landet. Därför bör regeringen tydliggöra Socialtjänstens ansvar för att även barn till asylsökande ska få ett tillräckligt skydd så att exempelvis extrem trångboddhet kan undvikas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.6 Asylsökande barns skolgång

Vänsterpartiet har tidigare drivit och fått igenom att barn till asylsökande ska ha rätt till skola och förskola på i huvudsak samma villkor som bosatta svenska barn, men mycket återstår att göra. Det är därför nödvändigt att överväga att skolan tar ett mer uppsökande ansvar för barn till asylsökande. För att garantera dessa barns grundläggande rättigheter bör regeringen överväga möjligheten att införa skolplikt även vad gäller asylsökande barn. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet gjorde i samband med vårbudgeten för 2005 en särskild överenskommelse med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om att se över hur de s.k. gömda barn som finns i Sverige ska garanteras rätten att gå i skolan. Gömda barn i Sverige har numera rätt till sjukvård men har fortfarande inte rätt att gå i skolan. I vår särskilda motion om Papperslösa (2008/09: Sf332) lämnar vi förslag om att en reglering av denna rättighet skyndsamt ska genomföras.

4.7 Rätt till vård på lika villkor

Den medicinska etikens mest grundläggande princip är alla människors rätt till vård efter behov. Ekonomisk, social eller juridisk ställning, politisk eller religiös tillhörighet, etnisk bakgrund, kön och liknande faktorer får inte påverka den medicinska professionens handlande.

De människor som av olika skäl kommer till Sverige för att få skydd har ofta ett stort behov av sjukvård. Det bottnar många gånger i de traumatiska händelser som många bär med sig från sitt hemland, och det trauma det innebär att få bryta upp och fly till ett annat land. Det är framför allt psykiatrisk vård som efterfrågas.

Sverige har nyligen kritiserats av FN:s särskilda rapportör för rätten till hälsa, Paul Hunt, för att brista avseende de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Huvudpunkten i hans kritik gäller det faktum att asylsökande och papperslösa inte har samma tillgång till vård som andra i Sverige. Det innebär att en grupp som ofta har särskilt stora behov av exempelvis primärvård och psykiatri inte får dessa tillgodosedda. Våra krav på papperslösas rätt till vård på lika villkor utvecklar vi i vår särskilda motion om Papperslösa (2008/09: Sf332).

Flera landsting vittnar i dag om det ökade behovet av stöd till asylsökande och att det saknas både resurser och kompetens. I andra landsting har man iakttagit att de avsatta medlen för sjukvård till asylsökande inte används eller att det är oklart hur de använts. På grund av att landstingen inte i tillräcklig utsträckning kompenseras för kostnaderna för hälso- och sjukvård för asylsökande finns i dag ett växande underskott. Härmed finns det en uppenbar risk att asylsökande inte ges den tillgång till vård de med nu gällande regelverk har rätt till.

För att värna asylsökandes rätt till vård och för att respektera den medicinska etikens grundläggande principer bör asylsökande omfattas av den allmänna hälso- och sjukvården och alltså inte av någon särlagstiftning. Där-

Fel! Okänt namn på

för bör regeringen i samarbete med Socialstyrelsen utforma riktlinjer angående möjligheter för asylsökande att erhålla hälso- och sjukvård inom ramen för befintligt hälso- och sjukvårdssystem. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sjukvård för asylsökande vuxna ges i dag endast för s.k. akuta sjukdomar. Även om asylsökande barn ska ha rätt till även övrig vård, finns det tydliga signaler på att även barns akuta tillstånd ifrågasätts. Ett motiv för detta sägs vara att det vore oetiskt att påbörja en längre behandling som måste avbrytas för att den asylsökande inte får uppehållstillstånd. Det är enligt Vänsterpartiet otvivelaktigt mer oetiskt att tvinga människor att vänta med att få vård till dess att tillståndet blivit akut, vilket orsakar såväl onödigt lidande som ökade landstingskostnader. Vänsterpartiet anser att asylsökande och papperslösa ska ha rätt till full sjukvård och tandvård på samma villkor som alla andra i Sverige. Det innebär att de ska ha rätt till behandling även för icke akuta sjukdomstillstånd. I vår budgetmotion för utgiftsområde 25 anvisar vi 500 miljoner kronor för att finansiera hälso- och sjukvårdens ökade kostnader för denna reform samt medel för att omfatta asylsökande och papperslösa av samma rätt till tandvård som andra som är bosatta i Sverige. Därför bör regeringen skyndsamt återkomma med förslag på utökad rätt till full sjukvård för asylsökande och papperslösa. Detta bör riksdagen begära.

Uppgifter från Sveriges Kommuner och Landsting visar att landstingen hittills misskött sitt åtagande för hälsundersökningar av asylsökande. Under 2006 genomgick endast cirka 30 procent av samtliga nyanlända asylsökande en hälsundersökning. Detta är mycket otillfredsställande. Landstingen har redovisat brister också när det gäller informationen till asylsökande. Det är mycket angeläget att asylsökandes rätt till hälsundersökningar tillgodoses och att landstingen skapar väl fungerande rutiner för att nå så många nyanlända asylsökande som möjligt. Det finns vidare ett stort behov av att diskutera hur dessa undersökningar bör följas upp, hur resultaten bör sammanställas osv. Därför bör regeringen ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en informationsatsning om landstingens skyldigheter att tillhandahålla hälsundersökningar för asylsökande. Detta bör riksdagen begära.

5 Kommunernas flyktingmottagande

Vänsterpartiet vill genomföra omfattande förändringar när det gäller flyktingmottagandet. Vi vill betona att lösningen vare sig finns i att begränsa asylsökandes rätt till eget boende eller nyanländas rätt att välja bostadsort som andra. Det handlar snarare om att ställa tydliga krav på att samtliga aktörer som deltar i mottagandets olika delar ska fullfölja sina åtaganden, och framför allt om att iordningställa tillräckligt goda förutsättningar för alla parter – staten, kommunerna och individerna – att kunna ta sitt respektive ansvar.

Enligt Vänsterpartiets mening bör staten ha det övergripande ansvaret att ta emot flyktingar och invandrade till Sverige. Flyktingmottagandet ska därför ha en tydlig nationell styrning och tillräcklig statlig finansiering. Kommuner-

na ska stå för själva genomförandet av introduktionen mot tillräcklig ersättning från staten. Det är i landets kommuner nyanlända ska bo och verka och bygga sig en framtid. Därför ska kommunerna, enligt vårt förslag, ha en tydlig roll i utförandet av introduktionen och mottagandet. Vilka krav detta ställer på kommunerna i praktiken ska tydliggöras och bindas i en särskild förordning. Ansvarsfördelning och skyldigheter för alla inblandade aktörer och individen ska vara tydliga och uttryckliga. Individen ska ha möjlighet att göra tydliga, fria och rationella val. När uppehållstillstånd beviljas ska bosättningskommun erbjudas i den introduktionsplan som följer med individen. Rätten till introduktionsersättning som motsvarar en rimlig lön ska befästas genom lagstiftning, och deltagande i introduktionen ska vara obligatoriskt.

Vi är övertygade om att flyktingmottagandet skulle fungera betydligt mer effektivt och vara betydligt mer jämnt fördelat över landet om de förslag vi presenterar nedan genomförs.

5.1 Dagens utformning av flyktingmottagandet

När en person som sökt asyl beviljas uppehållstillstånd har han eller hon rätt att bosätta sig i Sverige. Den kommun där personen vistas blir då ansvarig för introduktionen. Den som inte själv ordnar sitt boende kan få hjälp och stöd med bosättningen i en kommun av Migrationsverket som då anvisar en s.k. introduktionsplats i en kommun som har en överenskommelse om flyktingmottagande.

I dag har staten det övergripande och det ekonomiska ansvaret för flyktingmottagandet som helhet, medan det är kommunerna som bär det konkreta ansvaret för utformandet och genomförandet av själva introduktionen. Samtidigt har alla statliga myndigheter, enligt förordning (1986:856) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av integrationspolitiken, ansvar för att anpassa sin verksamhet efter nyanländas behov.

I dagens system finns det ingen skyldighet för kommunerna att erbjuda plats för bosättning. De överenskommelser som stiftas mellan en kommun och Migrationsverket kan betraktas som en viljeinriktning från kommunen, men innebär inte heller dessa några uttryckliga bindande förpliktelser.

Staten ersätter kommunerna för mottagandet av nyanlända i enlighet med förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Den kommun som tar emot en nyanländ har ansvar för att den nyanlände erbjuds och genomgår introduktion i enlighet med upprättad introduktionsplan. Schablonbeloppen för varje nyanländ flykting eller invandrare som tas emot är en åldersdifferentierad ersättning, och den ska täcka kostnaderna under två år. Därefter avses det kommunala utjämningsystemet täcka för eventuella skillnader kommunerna emellan för flyktingmottagandet. Kommunen beviljar sedan introduktionsersättning till individen i enlighet med lagen (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utläningar.

Fel! Okänt namn

5.2 Behov av ett förändrat system

Behovet av genomgripande förändringar av flyktingmottagandet är stort. Vissa kommuner har under senare år tagit emot betydligt fler nyanlända än andra. Det kommunala flyktingmottagandet är följaktligen ojämnt fördelat. Fortfarande finns det rika och välmående kommuner som inte tar emot några eller väldigt få flyktingar. Samtidigt är situationen på vissa håll mycket pressad både när det gäller boendevillkor och möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Detta sätter upp svåra hinder för människors fortsatta möjligheter i Sverige.

Särskilt i storstadskommunerna är bostadssituationen svår och många rapporter om trångboddhet finns från områden där många nyanlända bor. Ett antal kommunala bostadsbolag i Södertälje, Göteborg och Landskrona har i ljuset av detta nyligen infört begränsningsregler för hur många människor som får bo i en och samma lägenhet. Syftet har varit att komma åt problemen med trångboddhet genom att fastställa att det inte får bo fler än ett bestämt antal personer i lägenheterna för att personen inte ska riskera att förlora sitt hyreskontrakt.

Det råder alltså ingen tvekan om att situationen på flera håll är mycket svår och närmast ohållbar. Oförutsägbarheten i var personer som får uppehållstillstånd kommer att bosätta sig gör det svårt för de kommuner som har ett stort mottagande att planera långsiktigt och kunna svara upp mot det ansvar man har för samtliga de individer som finns bosatta i kommunen. Det gäller både i flyktingmottagandet och för tillgången till välfärdstjänster i övrigt.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har presenterat uppgifter som visar att den statliga ersättningen inte täcker kommunernas kostnader för flyktingmottagandet. Man pekar på att framför allt storstäder med förortskommuner och större och medelstora kommuner inte har fått full täckning för utgifter för försörjningsstöd och introduktionsinsatser. I en del kommuner går enligt uppgift närapå 90 procent av kommunersättningen till ren försörjning. Det innebär att ersättningen inte räcker till för att ordna för sfi, samhällsinformation, praktik, kompletterande utbildningar, yrkesspråk, tolkverksamhet, merkostnader för barnomsorg, skola och så vidare. Det är emellertid viktigt att understryka att det kommunala utjämningsystemet på längre sikt fungerar som rättviseskapande kommunerna emellan. De kommuner som har tagit emot många flyktingar får en proportionerligt större andel av det generella statsbidraget än de som tagit emot få.

Regeringens utredning om Nyanländas arbetsmarknadsetablering (SOU 2008:58) har nyligen presenterat förslag till förändringar av mottagandet och introduktionen av nyanlända flyktingar i Sverige. Här föreslås bl.a. införandet av en pliktlag om flyktingmottagande samt av en statlig introduktionsersättning. Utredningen slår också fast att det är individens val som ska vara gällande när det gäller bosättning i kommunen och att tvångsflyttning därmed inte bör komma i fråga. I dessa delar innebär utredningens förslag enligt Vänsterpartiets mening avsevärda steg framåt. Däremot avvisar Vänsterpartiet de förslag som utredningen presenterar om att privatisera delar av introduktionen till så kallade lotsar, som genom vinstintresse ska ansvara för upprät-

tandet och genomförandet av individens introduktionsplan. Enligt Vänsterpartiets mening bryter detta tvärt mot utredningens övriga intentioner om att tydliggöra ansvar. Sådana privatiserade inslag hör inte hemma i ett system som ska organisera flyktingmottagande och introduktion. Det är bara att se vad jobbtorgen i Stockholm och haveriet inom friskoleetableringen ställt till med för att se farorna med att organisera introduktionsersättning med detta som riktmärke.

5.3 Bindande lagstiftning om flyktingmottagande

Vänsterpartiet vill att en lagstiftning ska genomföras som gör samtliga kommuner i Sverige skyldiga att tillhandahålla flyktingmottagande. Det innebär att alla kommuner ska förbereda för mottagande av nyanlända flyktingar och anhöriga vad gäller bosättning, introduktionsprogram, sfi, skola och förskola och så vidare. Det exakta antalet personer som varje kommun sedan ska ordna bosättning för ska vägas mot kommunens storlek befolkningsmässigt och preciseras i separata årliga överenskommelser. Migrationsverket och länsstyrelserna ska enligt vårt förslag teckna överenskommelser om vidarebosättning för flyktingar inom respektive län, och länsstyrelsen ansvarar sedan för att bestämma det exakta antalet platser i respektive kommun och för att överenskommelser med kommunerna därefter kommer till stånd. På detta sätt tas regionala förutsättningar till vara och samverkan mellan närliggande kommuner i frågor om utbildningscentra och annan infrastruktur möjliggörs.

För individens del innebär en bindande lagstiftning om kommunmottagande att ett erbjudande om boende i en kommun och påbörjande av introduktionsprogram följer direkt på att uppehållstillstånd beviljas. Detta görs samtidigt som en individuell introduktionsplan upprättas. Däremot ska inga inskränkningar göras vad gäller rätten att själv välja bostadsort. För att kommuner ska ha en rimlig möjlighet att planera och skapa goda förutsättningar för mottagande ska en viss grundersättning utbetalas oavsett om individen fullföljer erbjudandet om boende eller inte. I detta sammanhang bör regeringen överväga vilka sanktioner som bör riktas mot kommuner som bryter mot lagstiftningen. Regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning om att alla kommuner ska vara skyldiga att ordna vidarebosättning för nyanlända flyktingar i enlighet med det ovan anförda. Detta bör riksdagen begära.

5.4 Preciserade krav om flyktingmottagande av hög kvalitet

För att en pliktlag om flyktingmottagande ska vara verkningsfull måste lagstiftningen preciseras med tydliggöranden om vad detta åtagande innebär i praktiken.

Vänsterpartiets mening är att det är kommunen som ska vara huvudaktör för utförandet av introduktionsinsatser. Den konkreta innebörden av det kommunala åtagandet för flyktingmottagandet måste därför tydliggöras och preciseras. Det innebär att innehållet i de kommunala introduktionsprogram-

Fel! Okänt namn på

men ska förtydligas och styras nationellt, liksom ansvaret för att tillhandahålla bostäder, arbetsmarknadspolitiska insatser med mera.

Dessa konkreta åtaganden ska ingå i det avtal som kommunen stiftar med staten via länsstyrelserna om flyktingmottagande. I introduktionsprogrammen ska kommunerna åläggas att tillhandahålla sfi, samhällsinformation, introduktionsinsatser, kompletteringsutbildning, validering, rehabilitering, tolkar, barn- och ungdomsverksamhet riktade till nyanlända och så vidare. Dessa preciseringar ska bindas i en särskild förordning.

Ett tydligt återrapporteringskrav ska införas om de insatser som genomförts och hur ersättningen från staten för flyktingmottagandet använts i kommunen.

Kommunerna ska ha det tydliga ansvaret i introduktionen att lotsa individen till arbete och egen försörjning. Det är viktigt att denna centrala del av introduktionen inte privatiseras bort från samhällets ansvar. Vänsterpartiet motsätter sig därför de förslag om privata lotsar som föreslagits i Utredningen om nyanländas arbetsmarknadsetablering (SOU 2008:58). Vi vill i stället betona vikten av att Arbetsförmedlingen och kommunernas arbetsmarknadsenheter ges ett tydligare ansvar och tillräckliga resurser i detta avseende.

Vidare ska det inte vara möjligt för kommuner att avfärda flyktingmottagande med argumentet att det inte finns bostäder. Bostadsförsörjningslagen fastställer kommunernas ansvar att se till att alla i kommunen har bra bostäder att leva i. Vi vill förtydliga detta ansvar ytterligare och föreslår i vår särskilda motion om Bostad, en social rättighet (2008/09:C300) en komplettering i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar så att här införs en bestämmelse om allas rätt till egen bostad. För att förstärka möjligheterna att ordna bostäder som alla har råd att bo i vill vi införa en statlig bostadsfond för byggande särskilt av hyresrätter med låga hyror och med bästa miljöteknik. Genom vår bostadsfond finansierar vi dessutom upprustning av det befintliga beståndet av hyreslägenheter i miljonprogramsområdena så att nödvändiga renoveringar kan genomföras utan att hyrorna måste höjas. Vi vill också återinföra bostadsanvisningslagen så att kommunerna ges rätt att begära in lediga lägenheter från privata fastighetsägare och hyresvärdar och förmedla till de bostadssökande.

Regeringen bör återkomma med förslag till förordning som preciserar vilka åtagande som i praktiken följer på en lagstiftning av kommunernas skyldigheter i flyktingmottagandet i enlighet med det ovan anförda. Detta bör riksdagen begära.

5.5 Introduktionslag om rätt till ersättning och obligatoriskt deltagande

Samtidigt som statens ansvar och kommunernas skyldigheter ska tydliggöras bör även individens rättigheter och skyldigheter i introduktionen slås fast genom lagstiftning. Detta bör göras genom att en särskild introduktionslag införs som fastställer individens rätt till introduktionsersättning. Introduktionsslagen innebär också att individens deltagande i den introduktionsverksamhet

som boendekommunen anordnar görs obligatoriskt för att introduktionsersättning ska utgå.

Detta innebär att systemet med att kommunerna själva avgör vilken ersättningsform som utbetalas till nyanlända, och vilken nivå denna ska ligga på, upphör. I stället ska en nationellt fastställd introduktionsersättning, som i så stor utsträckning som möjligt liknar vanlig lön, införas. Detta gör det möjligt att tydliggöra innehållet i introduktionen och att betona individens egna förutsättningar och eget ansvar. Möjligheter att undanta viss inkomst för lön ska finnas inbyggda i ersättningssystemet. I samma lagstiftning bör bestämmelser om introduktionens syfte, mål och innehåll, och individens därav påföljande obligatoriska skyldigheter vara fastställda.

Kostnaderna för introduktionsersättning ska utbetalas till kommunerna som en del av den statliga ersättningen för flyktingmottagande motsvarande den modell som nu är gällande. Vi satsar i vårt budgetalternativ ytterligare 100 miljoner kronor på kommunersättningen för flyktingmottagande för att finansiera denna reform. Regeringen bör därför återkomma med förslag på utformning av särskild introduktionslag i enlighet med det ovan anförda. Detta bör riksdagen begära.

5.6 Höjd ersättning för flyktingmottagandet

För att kommunerna ska kunna svara för ett fullgott mottagande måste statens ersättning bättre än i dag motsvara kostnaderna. Vi vill därför höja och se över utformningen av schablonersättningen så att statens ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet bättre än i dag motsvarar de kostnader detta ansvar medför. Utöver kostnaderna för utbetalning av fastställd introduktionsersättning, i enlighet med det förslag till särskild introduktionslag som vi redogjort för ovan, ska den statliga ersättningen till kommunerna för flyktingmottagandet även täcka kostnader för att ordna introduktionsinsatser för nyanlända, SFI, rehabilitering osv.

Det finns tydliga signaler på att kostnaderna för kommunerna för flyktingmottagandet på många håll, om än inte på alla, är större än den ersättning som utbetalas från staten. Detta har till följd att när ersättning för individens försörjning väl utbetalas, saknas det medel för övrig introduktion. Enligt Sveriges kommuner och landsting (SKL) går som tidigare nämnt i genomsnitt 90 procent av den statliga ersättningen till försörjning jämfört med de 60 procent som varit avsikten. Därmed är verksamheter som SFI, praktik, kompletterande utbildningar, yrkesspråk och så vidare ofta mycket eftersatta.

För att komma till rätta med denna problematik avsätter vi i vårt budgetalternativ därför 400 miljoner kronor för att stärka kommunernas förutsättningar i flyktingmottagandet. Regeringen bör med hänvisning till det ovan anförda återkomma till riksdagen med förslag på ändring av förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Detta bör riksdagen begära.

Fel! Okänt namn

5.7 Anhöriginvandrares rätt till introduktion

För att personer som fått uppehållstillstånd genom anknytning också ska ha tillgång till introduktion och för att kommunerna ska ges ersättning även när denna grupp bosätter sig i kommunen bör ändring göras. I dag får kommunerna endast ersättning för anhöriga till flyktingar som kommer till Sverige inom två år efter det att anknytningspersonen fått uppehållstillstånd. Utöver bristerna för den som anhöriginvandrar skapar detta en obalans i kommunernas förutsättningar att planera för introduktionen. Därför bör en regeländring genomföras i 3 § fjärde stycket i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. så att kommunerna ges rätt till ersättning för personer som anhöriginvandrat upp till sex år efter det att anknytningspersonen fått en kommunplacering. Vi anvisar i vår budgetmotion för utgiftsområde 13 26 miljoner kronor i detta avseende. Därför bör regeringen återkomma med förslag på ändring av 3 § fjärde stycket i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. i enlighet med det ovan anförda. Detta bör riksdagen begära.

5.8 Uppmuntra kommunsamverkan för helhetslösningar

Samtidigt som en pliktlag om alla kommuners skyldigheter i flyktingmottagandet införs är det viktigt att ömsesidig samverkan mellan kommuner uppmuntras. Arbetsmarknadsläget och situationen på bostadsmarknaden ser ju olika ut i olika delar av landet. Ett exempel på sådan samverkan har skett mellan Ljungby och Malmöstadsdelen Rosengård där arbets sökande rosengårdsbor med rätt kompetens erbjudits anställning hos Ljungbys verkstadsföretag. Samtidigt har en yrkesinriktad utbildning erbjudits och hjälp med flytt och med de praktiska frågor som kan komma upp för den arbets sökandes familj kring skola och förskola.

Avgörande för att denna typ av kommunsamverkan ska vara möjlig, och i förlängningen en långsiktig lösning för individen, är att frivillighet tydligt betonas och att lösningar för hela familjens bosättning och sysselsättning är i fokus.

Det är också avgörande att det är rimliga kvalifikationskrav som ställs upp. Det har exempelvis visat sig i det samverkansprojekt som finns mellan Gnosjö och Södertälje, att de krav på språkkunskaper som ställts upp av arbetsgivarna i utbyteskommunen varit så höga att inte någon av de södertäljebor som varit i fråga för anställning ansetts vara lämpade. Regeringen bör mot bakgrund av ovanstående verka för att en vägledning tas fram angående kommunsamverkan som ett verktyg för att underlätta nyanländas arbetsmarknads-etablering. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I budgetpropositionen avsätts varje år medel inom kommunersättningarna för flyktingmottagande ett stimulansbidrag för utflyttning från storstäderna. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till denna form av åtgärder. Vi menar att eventuella utflyttningsinsatser bör rikta sig till hela befolkningen och inte enbart till asylsökande och flyktingar. Därför bör Glesbygdverket ges i upp-

drag att uppmuntra människor att bosätta sig i hela landet. Samtidigt ska Migrationsverket uppmuntra och erbjuda möjligheter för människor att söka alternativa bostadsorter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.9 Tidig arbetsmarknadsinriktning

För att få till stånd en snabb och effektiv introduktion till arbetsmarknaden krävs att arbetsmarknadspolitiska åtgärder görs parallellt med den kommunala introduktionen. Därför måste Arbetsförmedlingen och kommunernas arbetsmarknadsenheter ges ett förtydligat ansvar när det gäller nyanländas etablering och också det stöd och de resurser som krävs. Vi satsar i vårt budgetalternativ 120 miljoner kronor på en sådan ambitionshöjning hos Arbetsförmedlingen. Dessa medel ska enligt vårt förslag också användas till arbetsförmedlingarnas arbete med upprättandet av introduktionsplaner och kvalificerad rådgivning och stöd för nyanlända. Regeringen bör därför återkomma med förslag på hur ett sådant förtydligat ansvar bör utformas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill att anställningsstöd ska kunna användas för anställning av nyanlända flyktingar under introduktionstiden. Vi avvisar de instegsjobb som regeringen infört och föreslår i stället ett särskilt anställningsstöd för nyanlända flyktingar. Vi satsar i vårt budgetalternativ 100 miljoner kronor på detta.

5.10 Kvalitetssatsning på sfi

För att få till stånd den höjning av kvaliteten på flyktingmottagandet som är nödvändig måste avsevärda satsningar göras när det gäller undervisningen i Svenska för invandrare (sfi). För att detta ska kunna ske behövs en tydligare individualisering och fler undervisningstimmar per vecka. sfi ska kunna läsas i kombination med praktik, arbetslivsorientering, validering, annan utbildning eller förvärvsarbete.

Regeringen har presenterat sina förslag till förändringar av sfi i en promemoria (DS 2008:19) som för närvarande bereds vidare inom Regeringskansliet. Huvudförslagen handlar om att man vill införa nationella slutprov på samtliga studievägar. Det ska alltså inte vara möjligt för de studerande på sfi att gå vidare till en högre nivå. Regeringen vill också införa en begränsning på tre år som man som längst får läsa sfi. Dessutom har man föreslagit en sfi-bonus som ska stimulera snabba resultat.

Vänsterpartiet är skarpt kritiskt till inriktningen på regeringens förslag. Vi menar att de bygger på osanna antaganden om att sfi-studerande bara "sitter av tiden" för att kunna bli försörjda och på bristande jämförbar statistik kommuner emellan. Vare sig treårsbegränsningen eller den s.k. sfi-bonusen tar hänsyn till de olika förkunskaper människor som kommer hit har. Den enskilde studerande lastas helt för den otillräckliga kvaliteten på undervisning-

Fel! Okänt namn på

en. Vi menar att regeringens förslag bygger in ökade klyftor som sedan följer människor in i arbetslivet.

Vänsterpartiet vill i stället se kraftfulla insatser för att kvalitetssäkra sfi-utbildningen bl.a. när det gäller tillgången till varvad praktik och validering, fler lärarledda timmar och välutbildade sfi-lärare. Vi vill också komma till rätta med den bristande kontinuiteten både för den undervisande läraren, för gruppen och den enskilde. Den löpande intagningen är en faktor, en annan är att den studerande tvingas göra avbrott i studierna för att ta ett jobb, även under kort begränsad tid för att inte gå miste om sin försörjning. Detta skapar en motsägelsefullhet då individen å ena sidan ställs inför behovet att snabbt komma ut i arbetslivet och å andra sidan av behovet att skaffa sig fullgoda kunskaper i svenska för att klara arbetslivet och samhällets alla krav.

Vi vill också se över den studieekonomiska situationen för de sfi-studerande. Eftersom studiestödet tagits bort tvingas många att välja bort svenskundervisning av ekonomiska skäl. Vi vill därför återinföra timersättningen för sfi.

Vi vill också stärka kompetensen bland lärarna. Det handlar dels om satsningar på vidareutbildning men också om att ställa tydliga behörighetskrav. Nästan två tredjedelar av sfi-lärarna saknar i dag helt kunskaper i svenska som andraspråk, en stor andel saknar dessutom behörighet i vuxenpedagogik. I den ordinarie skolan är kraven höga när det gäller undervisande lärares behörighet, men för sfi-lärarna är det i stället upp till arbetsgivaren att bedöma. Därför behövs en tydligare specifikation av lärarnas behörighet. Vi vill också att det ska bli möjligt att utbilda sig till sfi-lärare som ett spår i lärarutbildningen eller som en egen utbildning.

Regeringen bör återkomma med förslag om kvalitetshöjning av sfi i enlighet med det som anförts ovan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.11 Rehabilitering en del av introduktionen

Många av dem som kommer till Sverige som asylsökande har flytt från sina hemländer undan krig, fängelse och tortyr samt politisk, etnisk och religiös förföljelse. Många av dem behöver kvalificerad psykosocial och psykiatrisk vård. De brister som i dag finns vad gäller dessa människors möjlighet till nödvändig rehabilitering sätter upp allvarliga hinder för det fortsatta livet i Sverige.

Att få en noggrann bedömning av tortyr- och traumaskador är viktigt för att den som drabbats av övergrepp ska få upprättelse. En riktig diagnostik och dokumentation kan vara avgörande för att asylskälen ska bli korrekt bedömda. Det kan också ha stor betydelse för personer som fått uppehållstillstånd, men som på grund av tortyr- och traumaskador har svårt för att delta i allmänna introduktionsinsatser som språkstudier och praktik. Många traumatiserade flyktingar behöver individuellt anpassade introduktionsinsatser och professionell behandling för att på sikt ha en chans till integration i det nya samhället.

Det är av avgörande vikt att kunskapen om tortyr- och traumaskador kommer de personalgrupper till del som står för det direkta bemötandet av flyktingar som söker vård. Därför bör regeringen ge i uppdrag åt Socialstyrelsen att sprida den kunskap som finns i fråga om tortyr- och traumaskador till primärvård, socialtjänst, barnavård och psykiatri. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare bör rehabilitering vara en uttrycklig del av individens introduktionsplan och rätten till rehabilitering ska också skrivas in i den introduktionsslag som bör införas enligt vårt förslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.12 Mottagandet av ensamkommande barn

FN:s konvention om barnets rättigheter har mycket stor upplutning över världen och är tänkt att fungera som ett kraftfullt verktyg i arbetet för barns rättigheter. Det är staten som har det yttersta ansvaret för att barns rättigheter enligt barnkonventionen förverkligas. FN:s barnrättskommitté har riktat skarp kritik vad gäller Sveriges efterlevnad av konventionen. Ett viktigt område för kommitténs kritik avser behovet av att stärka just flyktingbarnens ställning. Det handlar bland annat om att barns egna asylskäl ska ges större utrymme i asylutredningarna, att även s.k. gömda barn ska ha rätt till skolgång, om hanteringen av så kallat apatiska barn och om mottagandet av ensamkommande barn.

Barn som kommer ensamma behöver snabbt få ett säkert och tryggt boende i Sverige. Därför ska alla kommuner vara skyldiga att ha beredskap för att ta emot ensamkommande barn. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I handläggningen av ärenden som gäller ensamkommande barn har det förekommit problem med barn som blivit myndiga innan frågan om uppehållstillstånd slutligt avgjorts, vilka riskerar att tvingas bryta upp från det kommunala ungdomsboendet och i stället tvingas till anläggningsboende för vuxna eller till eget boende. Den som är 18 år gammal kan i praktiken ofta fortfarande vara i behov av visst stöd i sin livsföring, och det skulle vara mycket negativt för det ensamkommande barnets utveckling att utifrån en mekaniskt tillämpad 18-årsregel tvingas bryta upp från ungdomsboendet. Mottagandet av ensamkommande barn bör ske med en medvetenhet om vikten av att ett barn som blir myndigt innan ansökan om uppehållstillstånd slutgiltigt prövats inte bör flyttas från kommunalt ungdomsboende till ett anläggningsboende för vuxna eller till eget boende. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser att handläggningen av ärenden som rör ensamkommande barn behöver ses över. Exempelvis bör beslut angående dessa barn alltid fattas inom tre månader, och beslut om avvisning med omedelbar verkställighet aldrig fattas när det rör sig om ensamkommande barn. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 6 oktober 2008

Kalle Larsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

LiseLotte Olsson (v)

Josefin Brink (v)